

Aan: Provincie Noord-Brabant, Gedeputeerde Staten
Postbus 90151

5200 MC 's-Hertogenbosch

Betreft: Zienswijze Notitie Reikwijdte en Detailniveau,
Windenergie A16-zone

Datum: xx september 2016

L.S.

Hierbij willen onderstaande verenigingen hun zienswijze weergeven t.a.v. bovengenoemd onderwerp.

1. De alternatieven (energie opbrengsten versus productie windmolenparken)

2. In par 2.1 en par 2.10 wordt gesproken over de alternatieven die in de MER meegenomen worden. We begrijpen dat dit er twee zijn: nl. de huidige situatie en de alternatieven (we nemen aan dat dit de alternatieven zijn die in de figuren met de verschillende locaties worden bedoeld. Volgens ons hoort hier nog een alternatief bij namelijk het meest milieu vriendelijke alternatief. Daarbij kan dan bijvoorbeeld ook het energiegebruik voor de bouw en aanleg van de windmolenparken worden meegenomen. Vaak blijft dit achterwege terwijl dat uit energetische overwegingen van belang kan zijn. Het gaat dan om de balans tussen het plaatsen en produceren en van de windmolen zelf en de productie van elektriciteit tijdens het gebruik.

3. De hoogte van de windmolens

In het beoordelingskader, zie o.a. pagina 25 tabel 9 ontbreekt ons inziens onderzoek naar de mogelijke schadelijke invloed ervan; op bldz. 33 is onduidelijk wat onderzocht wordt.

Windmolens hoger dan 152 meter moeten volgens Europese richtlijnen een krachtig rood knipperlicht hebben. Dit licht is dermate verstorend, vooral voor vogels, dat de verenigingen van mening zijn dat de hoogte absoluut kleiner moet zijn dan 152 meter. Het mag bekend worden verondersteld dat licht vogels aantrekt. Vooral in de trektijd zal dit van belang zijn. Het effect werkt op grote afstand.

1. De opstellingsvorm van de windmolens (o.a. pagina 33 t/m 36)

Wij hebben de opstellingsvarianten die zijn opgenomen in de NRD bestudeerd. Onze voorkeur gaat uit naar een beperkt aantal clusters i.p.v. veel lijnopstellingen. Deze laatste zullen over een veel grotere afstand een barrière voor de vogelverplaatsingen vormen. Met name alternatief 4, “de twee poorten”, lijkt ons een veel betere keuze dan alternatief 1, “het kralensnoer”.

1. **Cumulatieve effecten** (o.a. toetsingskader pagina 25 tabel 9)

In de NRD zou moeten worden opgenomen dat ook cumulatieve effecten worden bepaald o.a. met bestaande windmolens en windmolenparken en het nog nader te bepalen tracé voor de 380 kV hoogspanningslijn door West-Brabant naar Tilburg. Verwarrend is hierover tabel 11 in de tekst. Slaat deze tabel nu op de in deze notitie te realiseren windmolens of zijn dat plannen die de gemeenten al hebben. Men zou dan kunnen bedenken dat er bij deze optelling er nog eens 25 a 30 windmolens bij komen. Kunt u dat beter uitleggen? Als je van tabel 11 uitgaat verschijnen er al kleine clusters binnen de verschillende gemeenten.

Natuur en natuurgebieden (Hoofdstuk 2.9, pagina 22 t/m 24).

Op de belemmeringenkaart zijn een aantal natuurgebieden opgenomen. Dit zijn gebieden tot het nationaal netwerk natuurgebieden (NNN, vroeger EHS-gebieden) en Natura2000-gebieden. Plaatsing binnen de NNN is zeer ongewenst gezien de grote verstoringen die het met zich meebrengt en de vernietiging van gedane kapitaalsinvesteringen. Bovendien is het in strijd met de doelstellingen van de NNN gebieden.

In dit verband wijzen wij u op de verplaatsingen van vogels tussen natuurgebieden die ten oosten en westen liggen van de A16 en de HSL. We noemen hier het (westelijk gelegen) gebied Weimeren en de (oostelijk gelegen) gebieden Rooskensdonk en de Vierde Bergboezem, waartussen dagelijks veel vogelverplaatsingen zijn volgens onze waarnemingen. Bijzonder gevaarlijk voor en waarschijnlijk heel schadelijk voor vogels is dit voor vogels die vanuit de foerageergebieden worden verjaagd en naar Weimeren vliegen. Ze moeten dan omhoog vliegen om over de A16 en de HSL te komen en kunnen gemakkelijk in aanraking met de wieken komen.

Zowel op de voorbeeldplaatsen van het Rijk (pagina 41 tabel 11) als die van de gemeente Breda (pagina 43 figuur 11) is het gebied tussen en dicht in de buurt ten noorden van Weimeren en Rooskensdonk opgenomen. Dit is in onze ogen een buitengewoon verkeerde keuze.

Bij de keuze die zo de natuur belast, dient te worden aangetoond dat het doel niet op een andere minder schadelijke wijze kan worden behaald.

1. **Gedegen onderzoek naar het voorkomen van vogels en vleermuizen, de vlieghoogte en vliegbewegingen van vogels.**

Een ecologische quickscan in een beperkt aantal weken achten we geheel onvoldoende om eventuele problemen voldoende in beeld te krijgen. Veelal worden deze quickscans uitgevoerd aan de hand van digitaal aangeleverde bestanden zonder veldwerk. Verder zijn zoals in het vorige punt genoemd eventuele relaties tussen gebieden en de daarbij horende vliegbewegingen ertussen van belang. Het gaat dan om vluchten naar en van foerageergebieden en slaapplekken. De slaapplekken kunnen buiten het onderzoeksgebied liggen en in dit geval kunnen we de Biesbosch als slaapplek voor ganzen en meeuwen noemen. In het NRD staat niets over een onderzoek hiernaar, wat volgens ons een omissie is. Wij pleiten voor een gedegen onderzoek hiernaar en denken daarbij aan een radaronderzoek. Daarbij komt dat vliegbewegingen afhankelijk zijn van de seizoenen, omdat in de winter meer en deels andere vogels in de gebieden aanwezig zijn dan in de broedtijd. Dus ook onderzoek in de verschillende seizoenen is noodzakelijk. Daarbij zouden ook verschillende vlieghoogtes betrokken moeten worden. Ook zijn er vogels, o.a. de Smient, Wilde eend en Tafel- en Kuifeend, die zich in het donker verplaatsen van de pleisterplaatsen naar de

foerageergebieden en die niet zo maar waar te nemen zijn en waarbij mogelijke schade zich niet zonder gedegen onderzoek laat inschatten. Overigens geeft ook de Windmolenrisicokaart van Vogelbescherming Nederland al aan dat het genoemde gebied tot de gebieden met een hoog risico behoort. De West Brabantse Vogelwerkgroep is bereid voor het gebied Rooskensdonk/Weimeren/de Vierde Bergboezem mee te helpen bij een gedegen onderzoek om daarbij tegen een redelijke vergoeding aanvullende gegevens aan te leveren.

1. Vleermuizen.

Uit onderzoek komt naar voren dat windmolens aanzienlijke effecten kunnen hebben op vleermuizen en vogels in de zin van aanvaringsslachtoffers, barrière werking en verstoring. Omdat vleermuizen en vogels onder andere bescherming genieten van de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet is het bij de ontwikkeling van windturbine locaties van belang van tevoren rekening te houden met deze mogelijke effecten en dit lokaal en specifiek te onderzoeken. Voor de benodigde vergunningen en of ontheffingen is dergelijk onderzoek noodzakelijk en moet aan in deze wetgeving vastgelegde eisen worden voldaan. Bij het onderzoeksplan hoort een vanzelfsprekende samenhang tussen locatiekeuze, mogelijke mitigatie en monitoring in relatie tot de natuurwetgeving.

De Flora- en Faunawet verplicht ons, zoals u weet, zorgvuldig om te gaan met de inheemse flora en fauna, en niets te doen waarvan we weten, of redelijkerwijs kunnen vermoeden dat het nadelig zal zijn voor bijvoorbeeld vleermuizen en vogels. De Flora- en Faunawet verbiedt het doden en verontrusten van vleermuizen en van hun vaste rust- en verblijfplaatsen. De wet gaat uit van het “nee, tenzij”-beginsel. Alleen wanneer een ingreep van groot openbaar belang is, er geen bevredigend alternatief is en geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort kan ontheffing worden verkregen. Het is dan verplicht maatregelen te treffen die de nadelige gevolgen voorkomen, opheffen of zoveel mogelijk beperken. Voor het proces van ontwikkeling, aanleg en gebruik van windturbines of windparken houdt dit in dat er voor de ontheffingsaanvraag voor de Flora- en Faunawet, een strenge afweging van het nut en de noodzaak van de activiteit en van de ecologische effecten moet komen. Er moet worden nagegaan of er vleermuissoorten voorkomen, of er mogelijk nadelige gevolgen voor hun leefgebied optreden, of er dieren gedood of verwond kunnen worden, en of er verblijfplaatsen verstoord worden. Er dienen maatregelen genomen te worden om eventueel optredende negatieve effecten te vermijden, mitigeren en compenseren.

1. **Geluid:** Bij de geluidsproblematiek is ook sprake van een cumulatief effect: Windmolens komen boven op het geluid van de A16, de HSL en andere verkeersbewegingen op lokale wegen. Hier is ook onderzoek op zijn plaats.

Wij verzoeken u onze opmerkingen en toelichtingen op te nemen in de verdere procedure en op die wijze een goede bescherming van de waardevolle natuurgebieden te verzekeren.

Namens de volgende verenigingen:

- West Brabantse Vogelwerkgroep
- IVN Mark & Donge

- KNNV Breda
- Natuur- en Milieuvereniging Markkant
- ....

Correspondentie-adres:

Secretaris West Brabantse Vogelwerkgroep

Vondelstraat 58

4819 HE Breda

Email: secretaris@westbrabantsevwg.nl